

Notulen van de vergadering van de Ministerraad op 2 aug. 1950

*'s Morgens te 9 uur aangevangen en 's middags voortgezet, Plein 2b.

Aanwezig: De Minister-President, Voorzitter, en de Ministers Van den Brink, Götzen, Joekes, Liefstinck, Mansholt, Rutten, Van Schaik, Schokking, Spitzten, Stikker, Struycken en In 't Veld (de Ministers Van Maarseveen en Teulings zijn afwezig).

Tevens zijn aanwezig: Staatssecretaris Blom en Staatssecretaris Fockema Andreae (bij punt 5).

Secretaris: Drs. J. Middelburg.

2. Ingekomen stukken en mededelingen

c. *Activiteit der EVC onder Indonesiërs*

Minister *Götzen* vestigt er de aandacht op, dat de EVC een grote activiteit ontplooit onder het Indonesische personeel van de Rotterdamse Lloyd en de Maatschappij Nederland. Spreker vraagt Minister Struycken te laten nagaan welke maatregelen hiertegen zouden kunnen worden genomen. De *Minister-President* merkt op, dat het principële vraagstuk, of communistische Indonesiërs uit Nederland kunnen worden gezet, meer van politieke aard dan van juridische aard is. Niettemin heeft spreker er geen bezwaar tegen als Justitie deze kwestie onder ogen ziet. Minister *Struycken* verklaart zich hiertoe bereid.

3. *Uniezaken*

a. *De kwestie Ambon*

Minister *Götzen* deelt mede, dat men geen overeenstemming heeft kunnen bereiken over het voorstel om copra van de Molukken te ruilen tegen rijst van Nieuw-Guinea. Deze rijst was door Thailand geleverd, doch op uitdrukkelijke voorwaarde, dat ze niet zou worden uitgevoerd. Voorts wenste het Nederlandse Rode Kruis niet mede te werken.

Staatssecretaris *Blom* merkt op, dat het niet vaststond, dat degene, die rijst voor verzending naar Ambon heeft gevraagd, hiervan geen winstgevende zaak zou maken; aangezien onbekend is of hongersnood op Ambon heerst, is aan de HC verzocht hierover te informeren bij Hatta.

Minister *Mansholt* deelt mede, dat de partij melkpoeder, waarover gesproken is in de RAVI van 13 Juli 1950 (notulen punt 2a) via het Rode Kruis naar Singapore is verzonden. Spreker vestigt er voorts de aandacht op, dat men zonodig in plaats van rijst tarwe zou kunnen zenden b.v. uit Australië.

De *Minister-President* acht het merkwaardig, dat aan de Nederlanders wordt toegestaan naar de bezette eilanden rondom Ambon te gaan met het oog op de afvloeiing van KNIL-militairen daarheen.

c. *Vervoer gerepatrieerden*

Minister *Mansholt* heeft opmerkingen ontvangen omtrent het te grote aantal passagiers, dat met schepen wordt vervoerd. De *Minister-President* merkt op, dat het half vol naar Nederland zenden van troepenschepen in Nederland een zeer slechte indruk heeft gewekt. Minister *Schokking* deelt ter toelichting mede, dat de vervoerscapaciteit in de maanden April en Mei verdubbeld was, doch dat men in Indonesië toen geen kans heeft gezien, deze vervoersruimte volledig te benutten.

Thans zijn nog 16.000 à 18.000 van de manschappen der KL in Indonesië. Er zijn plannen om in September ineens 12.000 te verscheppen.

De *Minister-President* is van oordeel, dat men bij dit vervoer de militairen moet laten voorgaan voor de burgers. Minister *Lieftinck* zou als prioriteit willen vaststellen eerst KNIL-militairen, daarna KL en tenslotte burgers. Spreker informeert welke instantie een dergelijk besluit zal kunnen uitvoeren. Minister *Schokking* merkt op, dat voor het vervoer van burgers en gezinnen van militairen de schepen andere accommodatie moeten hebben dan voor troepenvervoer. Minister *Götzen* wijst er eveneens op, dat de uitvoering van de door Minister *Lieftinck* voorgestelde prioriteit niet zo eenvoudig is. Spreker doet vervolgens mededeling hoe het afvaartschema op het ogenblik is vastgesteld. Op voorstel van de *Minister-President* besluit de *Raad* van dit onderwerp af te stappen.

d. *Nieuw-Guinea*

Minister *Van Schaik* heeft een nota van de HC over de kwestie Nieuw-Guinea ontvangen. Spreker is van oordeel, dat met betrekking tot een beslissing in deze kwestie voeling moet worden gehouden met de Tweede Kamer. Ook zal men kunnen overwegen bedoelde nota aan de Commissie voor Uniezaken te zenden. De *Minister-President* acht het zenden van de onderhavige nota aan de Kamercommissie niet wenselijk, aangezien de commissieleden hieruit zullen concluderen, dat de Regering hen er op wil voorbereiden, dat zij ten aanzien van de kwestie Nieuw-Guinea aan de Indonesische verlangens wil toegeven. Minister *Götzen* stelt voor deze nota nader in de volgende Ministerraad te bespreken. Aldus wordt besloten.

Minister *Götzen* deelt mede, dat de Indonesische leden van de Nieuw-Guineacommissie wilden vertrekken, nadat zij met hun gedeelte van het rapport gereed waren gekomen. In verband hiermede heeft spreker er bij de Nederlandse leden op aangedrongen, ook hun onderdeel af te maken. Vervolgens is het rapport op 1 Augustus 's avonds gereed gekomen.

e. *Subsidie aan Nederlands onderwijs in Indonesië*

Minister *Rutten* deelt mede, dat de HC van de Regering de principiële uitspraak vraagt, dat zij garant zal zijn voor de kosten, die de Stichting voor Onderwijs met Nederlands als voertaal zal maken in Nederland. Spreker herinnert er aan, dat tijdens de eerste Ministersconferentie in Djakarta Minister *Van Maarseveen* gesproken heeft over verlening van een subsidie van f. 2,5 mln. Deze bespreking is zodanig geweest, dat de Regering zich daarbij feitelijk reeds heeft gebonden. Minister *Lieftinck* herinnert zich deze bespreking nog wel, doch meent, dat het de bedoeling was f. 2,5 mln. Indonesische courant beschikbaar te stellen. Spreker stelt voor thans geen beslissing te nemen, doch eerst een advies aan de CAVI te vragen. De *Minister-President* is van oordeel, dat deze kwestie met spoed moet worden behandeld; spreker stelt voor, dat Onderwijs, Minuor en Financiën tot overeenstemming zullen proberen te komen. Aldus wordt besloten.

f. *Maatregelen ter oplossing van het vraagstuk der Nederlanders in RIS-dienst (Zie notulen MR 24-7-1950, punt 3c.)*

De *Minister-President* vestigt er de aandacht op, dat in de dagbladen de instelling van 'afvloeiingscommissies' wordt bekend gemaakt, terwijl in de Raad was besproken, dat als naam Garantiewetcommissies zou worden gekozen. Minister *Lieftinck* merkt op, dat hij in de vorige vergadering een aantal desiderata terzake heeft genoemd. Spreker dringt er op aan in de installatierede van de Garantiewetcommissies hieraan aandacht te schenken. Minister *Götzen* verklaart zich hiermede accoord.

g. *Liquidatie van de KL in Indonesië*

Minister *Lieftinck* informeert of nu de legercommandant naar Nederland is teruggekeerd, ook in volgende maanden een rapport over de stand van de liquidatie van het militaire apparaat zal

worden toegezonden. Minister *Götzen* merkt op, dat dit thans tot de taak van Oorlog behoort. Minister *Schokking* deelt mede, dat de toezending van dit rapport zal worden voortgezet.

Middagvergadering

4. *Buitenlands beleid*

d. *De kwestie-Korea* (Zie notulen Ministerraad d.d. 17-7-50, punt 4d. #Zie ook notulen MR 7/8/50, punt 2b.)

De *Minister-President* deelt mede, dat hij bezoek heeft gehad van de Amerikaanse Ambassadeur en van de Amerikaanse journalist Mowrer, die beiden hebben verzocht na te gaan of Nederland niet een symbolische legermacht naar Korea kan zenden, aangezien het zowel voor Amerika als in internationaal opzicht van betekenis is, dat ook de Nederlandse vlag in Korea aanwezig is. Spreker zou dit toch ook nog voor Nederland in overweging willen nemen, gezien ook wat andere landen doen. Hij zou dit alleen op basis van vrijwilligheid willen doen en gelooft, dat hiervoor wel vrijwilligers zullen zijn te vinden. Daarbij heeft hij in de eerste plaats gedacht aan de parachutisten, die uit Indonesië zijn teruggekomen, en aan de mariniers. Minister *Schokking* heeft bezoek gehad van de Amerikaanse Senator Cain, die een bezoek aan de landen in West-Europa brengt. Spreker is van oordeel, dat op vrijwillige basis parachutisten en enkele piloten beschikbaar zouden kunnen worden gesteld; hij wijst er evenwel op, dat onder de parachutisten ook Indonesiërs zijn. Minister *Van den Brink* merkt hierbij op, dat de Indonesische Regering heeft besloten, aan Indonesiërs geen toestemming te verlenen in Amerikaanse militaire dienst te treden, zodat deze hun nationaliteit verliezen als zij toch in deze dienst treden. In verband met de aanmelding van Nederlanders bij de Amerikaanse ambassades informeert spreker wat het standpunt der Regering tegenover dienstneming in het Amerikaanse leger is. De *Minister-President* merkt op, dat reeds is besloten, dat men bij dienstneming in het Amerikaanse leger in Korea zijn Nederlanderschap niet zal verliezen. Dit besluit is niet naar buiten getreden, maar het is wenselijk mee te delen, dat de Regering reeds onmiddellijk had besloten, dat deze dienstneming geen verlies van Nederlanderschap meebrengt.

Minister *Stikker* heeft tot nu toe vooral gedacht aan de moeilijkheden met de eigen defensie, terwijl hij verwachtte, dat men aan enkele dragers van de Nederlandse vlag in Korea weinig zou hebben. Wel heeft spreker overwogen of niet een ambulance zou kunnen worden uitgerust. Minister *Schokking* deelt mede, dat de Amerikaan Cain van oordeel was, dat de landen geen ambulances of militaire waarnemers behoeften te zenden, doch dat het ging om een symbolische deelneming aan de landstrijdkrachten. De Chef van de Generale Staf dacht ook aan mariniers. In dit verband informeert spreker of het beginsel van vrijwilligheid ook tot het beroepspersoneel moet worden uitgebreid. De *Minister-President* is van oordeel, dat men op het ogenblik niet direct de verplichting zal kunnen opleggen. Minister *Van den Brink* zou willen beginnen ook hen, die zich bij de Amerikaanse ambassades melden, op te vangen. Staatssecretaris *Fockema Andreae* informeert of op punten waar aanvulling nodig is van de aangemelde vrijwilligers, ook beroepspersoneel kan worden genomen. De *Minister-President* zou hiertoe thans nog niet willen besluiten. Spreker stelt voor geen publieke oproep voor vrijwilligers te doen, doch onder de parachutisten en de mariniers vrijwilligers te vragen en voorts met Generaal Buurman van Vreeden te bespreken op welke wijze vrijwilligers uit de Nederlandse militairen uit Indonesië zouden kunnen worden bereid gevonden. Minister *Stikker* acht het wel bezwaarlijk Aziaten bij eventuele Nederlandse vrijwilligers voor Korea op te nemen. Minister *Schokking* stelt voor alleen vrijwilligers van Nederlandse nationaliteit te nemen. Spreker zal nagaan of een voldoende aantal vrijwilligers zich melden. De Minister stelt voor als een compagnie vrijwilligers kan worden gevormd, met de uitzending hiervan accoord te gaan. De *Raad* verklaart zich hiermede accoord.

- - -